VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

28.3.2018

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite Kuuleminen 20.3.2018, HE 202/2017 vp ja HE 203/2017 vp

Asia **Valtioneuvoston kanslian vastaukset kuulemisessa esitettyihin kysymyksiin**

Valtioneuvoston kanslian kuulemisen yhteydessä edustaja Kasvi esitti kysymyksen siitä, miksi siviilitiedustelulainsäädäntöön ehdotettu tehtävänantorakenne on epäselvä ja huonommin valmisteltu kuin ehdotettu sotilastiedustelusääntely.

Valtioneuvoston kanslia toteaa vastauksenaan, että kanslian näkemyksen mukaan hallituksen esitykset ovat asianmukaisesti valmisteltuja, eikä kanslialla ole kantaa mahdollisiin eroihin valmistelun laadussa.

Puheenjohtaja Jalosen esittämään kysymykseen tiedusteluvaltuutetun osallistumisesta tiedustelun ja tilannekuvan koordinaatioryhmän kokouksiin valtioneuvoston kanslia toteaa seuraavaa.

Kanslian kesäkuussa 2017 asettamassa koordinaatioryhmässä ovat edustettuina pääministerin valtiosihteeri, valtioneuvoston turvallisuusjohtaja, sisäministeriön kansliapäällikkö, ulkoministeriön valtiosihteeri, puolustusministeriön kansliapäällikkö, tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikkö, suojelupoliisin päällikkö ja Pääesikunnan tiedustelupäällikkö. Koordinaatioryhmän tehtävänä on arvioida ja yhteen sovittaa ylimmän valtionjohdon tiedontarpeita, koordinoida ja arvioida tilannekuvan yhteensovittamiseen liittyviä tehtäviä, yhteen sovittaa siviili- ja sotilastiedustelun teema-alueita ja painopisteitä sekä prioriteetteja sekä määrittää valtioneuvoston tilannekeskuksen analyysin tuottamiseen liittyvä tiedontarpeita.

Oikean tiedon saatavuus ja luotettava tilannekuva luovat valtionjohdolle edellytykset tilanteen hallinnalle ja päätöksenteolle. Vaikka toimivaltaisella viranomaisella on kulloinkin operatiivinen vastuu, valtionjohdon on riittävän aikaisessa vaiheessa saatava tarpeellinen tieto kokonaisuuden hallitsemiseksi ja päätöksenteon tueksi. Tiedustelutoiminnan osalta koordinaatioryhmän tehtävänä on siten koordinoida ja yhteen sovittaa sotilas- ja siviilitiedustelun prioriteetteja siten, että esimerkiksi resurssien tehokas käyttö varmistetaan.

Snellmaninkatu 1, Helsinki
Snellmansgatan 1, Helsingfors
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
PB 23, 00023 Statsrådet
PUHELIN/TELEFON
0295 16001 (vaihde/växel)
FAKSI/FAX
(09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
registratorskontoret@vnk.fi

Tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonnasta huolehtisi hallituksen esityksessä HE 199/2017 vp esitetyllä tavalla uusi viranomainen, tiedusteluvaltuutettu, joka valvoisi tiedustelutoimintaa reaaliaikaisesti. Tiedusteluvaltuutetulle on esimerkiksi annettava tieto tiedustelumenetelmiä koskevista tuomioistuimen päätöksistä ja luvista mahdollisimman pian niiden antamisen päätöksen jälkeen. Lisäksi suojelupoliisin olisi mahdollisimman pian ilmoitettava tiedusteluvaltuutetulle päätöksestä, joka koskee muuta kuin tuomioistuimen päätöksentekotoimivaltaan kuuluvaa tiedustelumenetelmää, siviilitiedustelun suojaamista, ilmaisukieltoa, rikostorjuntaan luovutettavan tiedon siirtämisen lykkäämistä.

Valtuutetulle esitetään kattavia tiedonsaantioikeuksia sekä oikeutta saada selvityksiä viranomaisilta ja muilta julkista hallintotehtävää hoitavilta. Valtuutettu voisi lisäksi tehdä tarkastuksia tiedustelutoiminnan laillisuuden valvomiseksi, minkä lisäksi sille ehdotetaan oikeutta päästä valvonnan kannalta välttämättömiin tiloihin ja tietojärjestelmiin. Tiedusteluvaltuutettu voisi lisäksi määrätä tiedustelumenetelmän käytön keskeytettäväksi tai lopetettavaksi, jos hän katsoo valvottavan menetelleen lainvastaisesti tiedustelutoiminnassa.

Hallituksen esityksen mukaan valvonta olisi yksityiskohtaista ja yksittäistapauksia koskevaa operatiivisen toiminnan valvontaa. Tiedustelun ja tilannekuvan koordinaatioryhmän koordinointitehtävään ei liity tällaista operatiivista toimintaa, joka on kunkin viranomaisen vastuulla. Valtioneuvoston kanslia pitää kuitenkin tärkeänä, että koordinaatioryhmällä ja tiedusteluvaltuutetulla on avoin keskusteluyhteys ja tämän toteuttamiseksi tiedusteluvaltuutettua voidaan tarvittaessa kuulla koordinaatioryhmässä.

Lisäksi tiedusteluvaltuutetulla olisi hallituksen esityksen mukaan oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaisilta ja muilta julkista hallintotehtävää hoitavilta maksutta valvontatehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemansa tiedot.